

(i) Printed Pages: 4

Roll No.

(ii) Questions : 9

Sub. Code :

8	0	1	8
---	---	---	---

Exam. Code :

1	1	0	1
---	---	---	---

B.Ed. (Gen) 1st Semester

(1129)

**PEDAGOGY OF MUSIC (Same for USOL Candidates of
1st Sem.) (In all Mediums)**

Paper—P-1.1/1.2 Opt. (XIII)

Time Allowed : Three Hours]

[Maximum Marks : 40

Note :— Attempt five questions in all, including Question No. IX (Unit-V) which is compulsory and selecting one question each from Units I-IV. Each question carries 8 marks. Unit V containing four short answer type questions of 2 marks each is compulsory.

UNIT—I

- I. Describe the historical development of musical instruments from ancient times to modern times.
- II. Discuss the importance of music in daily life. Elucidate with relevant examples.

UNIT—II

- III. Which methods do you suggest to teach music at secondary level as a teacher of music ? Why ?
- IV. Explain the process and importance of Voice Culture.

UNIT—III

- V. Elaborate the theoretical methods of evaluation in music. Give appropriate examples.
- VI. Which principles would you keep in mind while constructing music curriculum ?

UNIT—IV

- VII. Describe the various parts of Sitar with the help of diagram.
VIII. Give the description of the following Ragas : Malkauns, Bhairavi.

UNIT—V

- IX. Write short notes on :
- Importance of teaching classical music in educational institutions.
 - Explain Larynx.
 - Ekgun and dugun of tala 'Dadra'.
 - Significance of a lesson plan.

(हिन्दी माध्यम)

नोट :— सभी में से पांच प्रश्न करें। प्रश्न सं. IX (यूनिट-V) अनिवार्य है। प्रत्येक यूनिट I से IV में से एक प्रश्न करें। प्रत्येक प्रश्न के 8 अंक हैं। यूनिट V में चार लघुउत्तरीय प्रश्नों के प्रत्येक के 2 अंक हैं।

यूनिट-I

- प्राचीन काल से आधुनिक काल तक संगीत वाद्ययंत्र के ऐतिहासिक विकास का वर्णन करें।
- दैनिक जीवन में संगीत के महत्व की चर्चा करें। प्रासंगिक उदाहरणों के साथ स्पष्ट करें।

यूनिट-II

- संगीत के शिक्षक के रूप में माध्यमिक स्तर पर संगीत सिखाने के लिए आप कौन से तरीकों का सुझाव दोगें ? क्यों ?
- वॉइस कल्चर की प्रक्रिया और महत्व के बारे में बताएं।

यूनिट-III

- संगीत में मूल्यांकन के सैद्धांतिक तरीकों का विस्तार करें। उपयुक्त उदाहरण दीजिए।
- संगीत पाठ्यक्रम का निर्माण करते समय आप किन सिद्धांतों को ध्यान में रखेंगे ?

ਯੂਨਿਟ-IV

- VII. ਸਿਤਾਰ ਕੇ ਵਿਭਿੰਨ ਭਾਗਾਂ ਕਾ ਚਿਤਰ ਕੀ ਸਹਾਯਤਾ ਸੇ ਕਰਨ ਕਰੋ।
VIII. ਨਿਮਨਲਿਖਿਤ ਰਾਗਾਂ ਕਾ ਵਿਕਰਣ ਦੇਂ : ਮਾਲਕੌਸ, ਮੈਰਕੀ।

ਯੂਨਿਟ-V

- IX. ਲਘੁ ਨੋਟ ਲਿਖੋ :
- (ਕ) ਭਿਖਣ ਸੰਸਥਾਨਾਂ ਮੇਂ ਭਾਸ਼ਟਰੀਯ ਸੰਗੀਤ ਸਿਖਾਨੇ ਕਾ ਸਹਤਵ।
 - (ਖ) ਸੁਰਯੰਤਰ ਕੀ ਵਯਾਖਯਾ ਕੀਯੇ।
 - (ਗ) ਢਾਢਰਾ ਤਾਲ ਕਾ ਏਕਗੁਨ ਔਰ ਢੁਗੁਨ।
 - (ਘ) ਧਾਠ-ਯੋਯਨਾ ਕਾ ਸਹਤਵ।

(ਪੰਯਾਬੀ ਅਨੁਵਾਢ)

ਨੋਟ :— ਸਾਰਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਪੰਯ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰੋ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਨੰਬਰ IX (ਯੂਨਿਟ V) ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ ਅਤੇ ਯੂਨਿਟ I-IV ਹਰੇਕ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰੋ। ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦੇ 8 ਅੰਕ ਹਨ। ਯੂਨਿਟ V ਵਿੱਚ ਚਾਰ ਲਘੁ-ਉਤਰੀ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਹਰੇਕ ਦੇ 2 ਅੰਕ ਹਨ।

ਯੂਨਿਟ-I

- I. ਪੁਰਾਣੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਆਧੁਨਿਕ ਸਮੇਂ ਤੱਕ ਸੰਗੀਤ ਦੇ ਯੰਤਰਾਂ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸਕ ਵਿਕਾਸ ਢਾ ਵਰਨਣ ਕਰੋ।
- II. ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵਿੱਚ ਸੰਗੀਤ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ ਬਾਰੇ ਚਰਚਾ ਕਰੋ। ਸੰਬੰਧਿਤ ਉਦਾਹਰਣਾਂ ਨਾਲ ਸਮਝਾਓ।

ਯੂਨਿਟ-II

- III. ਸੰਗੀਤ ਦੇ ਅਧਿਆਪਕ ਵਜੋਂ ਮਾਧਮਿਕ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਸੰਗੀਤ ਸਿਖਾਉਣ ਲਈ ਤੁਸੀਂ ਕਿਹੜੇ ਤਰੀਕਿਆਂ ਢਾ ਸੁਝਾਅ ਦਿਉਗੇ ? ਕਿਉਂ ?
- IV. ਆਵਾਜ਼ ਸਭਿਆਚਾਰ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਅਤੇ ਮਹੱਤਤਾ ਬਾਰੇ ਦੱਸੋ।

ਯੂਨਿਟ-III

- V. ਸੰਗੀਤ ਵਿੱਚ ਮੁਲਾਂਕਣ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤਕ ਢੰਗਾਂ ਦਾ ਵੇਰਵਾ ਦਿਉ। ਉਚਿਤ ਉਦਾਹਰਣਾਂ ਦਿਓ।
- VI. ਸੰਗੀਤ ਦੇ ਪਾਠਕ੍ਰਮ ਦਾ ਨਿਰਮਾਣ ਕਰਦਿਆਂ ਤੁਸੀਂ ਕਿਹੜੇ ਸਿਧਾਂਤ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖੋਗੇ ?

ਯੂਨਿਟ-IV

- VII. ਸਿਤਾਰ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਹਿੱਸਿਆਂ ਦਾ ਚਿੱਤਰ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਨਾਲ ਵਰਨਣ ਕਰੋ :
- VIII. ਹੇਠ ਦਿੱਤੇ ਰਾਗਾਂ ਦਾ ਵੇਰਵਾ ਦਿਓ :
ਮਾਲਕੋਸ, ਭੈਰਵੀ।

ਯੂਨਿਟ-V

- IX. ਸੰਖੇਪ ਨੋਟ ਲਿਖੋ :
- (ੳ) ਵਿਦਿਅਕ ਅਦਾਰਿਆਂ ਵਿੱਚ ਕਲਾਸੀਕਲ ਸੰਗੀਤ ਸਿਖਾਉਣ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ।
 - (ਅ) ਸਵਰਯੰਤਰ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ।
 - (ੲ) ਤਾਲ 'ਦਾਦਰਾ' ਦਾ ਇਕਗੁਨ ਅਤੇ ਦੁਗੁਨ
 - (ਸ) ਪਾਠ ਯੋਜਨਾ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ।

1128

Bachelor of Education (General)

First Semester

Paper – 1.1/1.2 [Opt. (xiii)]: Pedagogy of Music
(Same for USOL Candidates of First Semester)

Time allowed: 3 Hours

Max. Marks: 40

NOTE: Attempt five questions in all, including Question No. IX (Unit-V) which is compulsory and selecting one question each from Unit I-IV.

x-x-x

UNIT – I

- I. Discuss the aims and objectives of teaching of music. (8)
- II. "Music training 'Magically' affects a child's personality". In light of this statement discuss the importance of Indian classical and light music in educational institutions. (8)

UNIT – II

- III. What ways does music interplay with other fine arts subjects? Discuss. (8)
- IV. Explain Larynx with the help of a diagram. (8)

UNIT – III

- V. Describe the procedure of a unit plan. (8)
- VI. How would you evaluate the theoretical knowledge of the students? Elucidate with relevant examples. (8)

UNIT – IV

- VII. Explain the various parts of Tabla with the help of diagram. (8)
- VIII. Give the description of the following Ragas:-
Bhupali, Bhairavi. (8)

UNIT – V

- IX. Write Short notes on:-
 - a) Importance of music in daily life.
 - b) Process of voice culture.
 - c) Description of tala 'Rupak' with dugun.
 - d) Objectives of curriculum construction. (4x2)

x-x-x